

ЗДОБУТКИ ТА НОВІ ВИКЛИКИ У ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМНО ВАЖЛИВИХ БАНКІВ В УКРАЇНІ

ACHIEVEMENTS AND NEW CHALLENGES IN THE ACTIVITIES OF SYSTEMICALLY IMPORTANT BANKS IN UKRAINE

УДК 336

<https://doi.org/10.32843/infrastruct42-48>

Владика Ю.П.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів банківської та страхової справи
Міжрегіональна академія управління персоналом

Безугла Л.С.

к.н.держ.упр., доцент,
доцент кафедри маркетингу
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Турова Л.Л.

старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Національний авіаційний університет

Vladyka Julia

Interregional Academy
of Personnel Management

Bezuhla Liudmila

Dnipro State Agrarian
and Economic University

Turova Larisa

National Aviation University

У статті розкрито питання функціонування системно важливих банків та їх значення для забезпечення стабільності національних банківських систем та глобальної фінансової системи з метою підтримання економіки в умовах фінансово-економічної кризи та забезпечення економічного й соціального розвитку. Результати дослідження доводять, що системно важливі банки істотно впливають на стабільність банківського та фінансового секторів, а тому центральні банки щороку визначають перелік системно важливих банків та здійснюють нагляд за їхньою діяльністю. Проаналізовано фінансові показники системно важливих банків і виявлено, що банки суттєво відрізняються за розмірами активів, обсягами чистого прибутку. Висвітлено особливості державного регулювання системно важливих банків в Україні. Особливу увагу приділено використанню маркетингових інструментів у забезпеченні конкурентоспроможності банків на ринку фінансових послуг у період настання нової фінансової кризи.

Ключові слова: банківська система, системно важливі банки, фінансова стабільність, фінансово-економічна криза, здобутки банків, регулювання банківської діяльності, маркетингова політика банків.

В статье раскрыты вопросы функционирования системно важных банков и их значение для обеспечения стабильности национальных банковских систем и глобальной финансовой системы с целью поддержания экономики в условиях финансово-экономического кризиса и обеспечения экономического и социального развития. Результаты исследования показывают, что системно важные банки существенно влияют на стабильность банковского и финансового секторов, поэтому центральные банки ежегодно определяют перечень системно важных банков и осуществляют надзор за их деятельностью. Проанализированы финансовые показатели системно важных банков и выявлено, что банки существенно отличаются по размерам активов и объемам чистой прибыли. Освещены особенности государственного регулирования системно важных банков в Украине. Особое внимание уделено использованию маркетинговых инструментов в обеспечении конкурентоспособности банков на рынке финансовых услуг в период наступления нового финансового кризиса.

Ключевые слова: банковская система, системно важные банки, финансовая стабильность, финансово-экономический кризис, достижения банков, регулирование банковской деятельности, маркетинговая политика банков.

A reliable banking system is an important condition for ensuring the country's financial stability, sustainable economic development and welfare as it provides the flow of financial resources, promotes entrepreneurship and technological advances, improves the quality of people's lives and leads to economic benefits to individuals and society. But, banking activity has been suffering from threats. No country can achieve sustainable economic development without systemically important banks. The purpose of the article is to study the trends of banking activities of systemically important banks in Ukraine, as well as to identify achievements and new challenges in the activities of systemically important banks in Ukraine. The methods of structural and logical analysis were used to implement theoretical generalizations and formulation of trends of banking activities of systemically important banks in Ukraine. The methods of detailing and synthesis were used to study financial performance of systemically important banks in Ukraine. The method of theoretical generalization was used in the formulation of proposals and conclusions. A systemically important bank is a bank, whose failure might trigger a financial crisis and lose a large part of value. The article researches introduction and application of main criteria of definition of systemically important banks in the EU and world such as size, cross-jurisdiction activity, complexity, and substitutability. It is concluded that banking activity of systemically important banks are aimed at coordinating the financial policies of countries in order to ensuring a financial stability and supporting sustainable economic and social development. Particular importance is attached to monitoring of financial performance of systemically important banks in Ukraine. Considerable attention is paid to achievements and new challenges in the activities of systemically important banks in Ukraine. It is noted that an integral part of banking activity of systemically important banks during the new financial crisis of 2020 are promotion of non-cash payments, development and implementation of new products for individual groups of customers, development and implementation of central bank strategies and others.

Key words: banking system, systemically important banks, financial stability, financial and economic crisis, achievements of banks, regulation of banking activity, marketing policy of banks.

Постановка проблеми. Вагоме значення фінансового сектору для забезпечення сталого розвитку в цілому та економічного зростання зокрема зумовлює функціонування фінансово-кредитних установ як інституцій, які акумулюють, розподіляють та перерозподіляють фінансові ресурси для задоволення потреб великих корпорації, невеликих бізнесових структур та окремих фізичних осіб. Тісно взаємодіючи з бюджетною та фіскальною системами, банки здатні впливати на доходи та рівень життя населення, вони органічно поєднуються з усіма складниками економіки, а успіх економічних та соціальних національних і глобальних

реформ залежить від функціонування банківської системи у цілому.

Однак глобалізація, фінансово-економічні кризи, пандемії та виклики, котрі необхідно подолати у процесі досягнення глобальних цілей сталого розвитку, роблять банківський сектор уразливим та нестабільним.

У багатьох країнах світу (США, Японії, країнах Європейського Союзу, України) для забезпечення стабільності банківського сектору та виконання банками функцій визначають системно важливі (найбільші) банки, тобто банки, що займають вагому частку на банківському ринку і потенційне

банкрутство яких здатне викликати порушення стабільності фінансової системи країни. Такі банки є лідерами за обсягами активів, зобов'язань, кількістю та складністю банківських операцій та мають численні відділення, що робить їхню діяльність стратегічно важливою, а послуги доступними для різних категорій клієнтів. Особливо актуальним є розвиток системно важливих банків та їх підтримка з боку регулюючих органів на порозі нової фінансової кризи 2020 р.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значення банківської системи, а також питання діяльності системно важливих банків у контексті забезпечення стабільності банківського сектору в умовах непрогнозованості розвитку економіки розглянуто в наукових працях як закордонних, так і українських учених (В. Бура [2], І. Дрозд [3], А. Кузнєцова [4], В. Лавренюк [5], В. Міщенко, С. Науменкова [6], Н. Погореленко [11], О. Птащенко [13], П. Сенищ, Н. Ткачук [14] та ін.).

Науковці зазначають, що сьогодні банки і банківські системи функціонують в умовах синергійного ринку, якому притаманні хаотичність, складність і невпорядкованість. Досліджуючи економічну сутність поняття «стійкість», П.М. Сенищ і Н.М. Ткачук обґрунтували, що стійкість є ключовим чинником функціонування банківської системи як складної відкритої, динамічної системи, що характеризується нерівноважністю свого розвитку; «стійкість» банківської системи тісно пов'язана з такими поняттями, як «мінливість», «рівновага», «стійкий розвиток», «керованість», «нерівноважність», «стійкий стан рівноваги» [11; 14, с. 33].

Дослідивши системні ризики у банківському секторі, В. Міщенко та С. Науменкова вважають, що головними критеріями системної значущості банків є обсяги активів, обсяги вкладів фізичних осіб, а також ступінь зв'язків з іншими суб'єктами фінансової та платіжної систем. Учені рекомендують запроваджувати додаткові заходи банківського нагляду за системно значущими банками, такі як призначення уповноважених представників центрального банку, здійснення наглядових функцій спеціалізованими підрозділами центральних банків, посилення вимог до якості управління ризиками та капіталом [6].

Забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банків передбачає використання прийомів та інструментів маркетингу в банківській діяльності. У науковій роботі О.В. Птащенко зазначено, що використання клієнтоорієнтованого підходу зумовлене загостренням конкуренції на ринках банківських та фінансових послуг, необхідністю зростання обсягів продаж банківських продуктів шляхом створення нових банківських послуг, автоматизації банківських операцій і технологій, що сприятиме задоволенню потреб клієнтів, формуванню довіри до банку [13].

На нашу думку, в умовах світової пандемії та скорочення економіки особливої уваги та поглибленого аналізу потребують питання розвитку та забезпечення фінансової стійкості системно важливих банків, котрі є вкрай необхідними для забезпечення економічного та соціального розвитку країн.

І варто зазначити, що для збереження стабільності фінансової системи та підтримки економіки центральні банки всіх країн світу змінюють монетарну політику, знижують облікову ставку, забезпечують додаткову ліквідність фінансових систем, у тому числі за рахунок операцій на відкритому ринку, тощо [18]. Незважаючи на такі заходи, уповільнення економічної активності суттєво впливає на стійкість банків, у тому числі системно важливих.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення тенденцій функціонування системно важливих банків в Україні, виявлення здобутків та нових викликів у діяльності системно важливих банків у країні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Банківська система будь-якої країни складається з банків, інститутів, складних відносин між ними, що доповнюються відносинами з глобальним фінансовим ринком та світовою економікою. Як посередники у перерозподілі фінансових ресурсів шляхом трансформації тимчасово вільних коштів у інвестиції банки істотно підвищують загальну ефективність виробництва, сприяють мобілізації достатнього обсягу фінансових ресурсів, отриманню доходів тощо.

Особливої уваги заслуговують системно важливі банки, які, з одного боку, є опорними банками в економічному житті країни, а з іншого – можуть провокувати кризові явища як у банківських секторах окремих країн, так і в межах глобальної банківської системи.

Проблема системно важливих банків є актуальною десятки років. Ще в 1984 р. американський конгресмен Стюарт Б. МакКінні про Continental Illinois сказав, що банк «занадто великий, щоб збанкрутувати» (too big to fail). Значно пізніше (після фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр.) термін «системно важливий банк» (systemically important bank) був офіційно оприлюднений Радою з фінансової стабільності (The Financial Stability Board) спільно з Базельським комітетом із питань банківського нагляду (The Basel Committee on Banking Supervision) [19]. Зокрема, у листопаді 2011 р. було опубліковано комплексний набір політичних заходів щодо подолання системних та моральних ризиків, пов'язаних із системно важливими фінансовими установами, а також початковий перелік системно важливих банків, який щорічно оновлюється [16].

До системно важливих фінансових інститутів відносяться установи, що характеризуються суттєвим обсягом і складністю операцій, системною пов'язаністю та складною заміненістю, а порушення

чи диспропорції в їхній діяльності можуть призвести до значних збитків для фінансової системи та економіки у цілому [6, с. 189].

Системно важливі банки називають «надвеликими, щоб бути ліквідованими», «надто важливим», «надто складними», «надто взаємопов'язаними, аби збанкрутувати», «надто великими, аби бути притягнутими до відповідальності»; це означає, що банки потребують державної підтримки, тому що зниження їхньої стабільності та фінансова неспроможність загрожують середньо- та довгостроковій стабільності фінансового сектору не лише окремої країни, а й можуть призвести до виникнення або поглиблення фінансово-економічної кризи.

Таким чином, сьогодні системно важливі банки на один рік визначають центральні банки країн або інші інституції відповідно до рекомендацій та критеріїв (табл. 1) міжнародних органів, котрі здійснюють моніторинг глобальної фінансової системи у цілому та банківської системи зокрема (Рада з фінансової стабільності, Базельський комітет із банківського нагляду).

Відповідно до 2019 list of global systemically important banks (G-SIBs), у світі 30 системно важливих банків, зокрема: JP Morgan Chase (США), Citigroup (США), HSBC (Європа), Bank of America (США), Bank of China (Китай), Barclays (Велика Британія), BNP Paribas (Франція), Deutsche Bank (Німеччина), Goldman Sachs (США), Industrial and Commercial Bank of China (Китай), Mitsubishi UFJ FG (Японія), Wells Fargo (США), Agricultural Bank of China (Китай), Bank of New York Mellon (США), China Construction Bank (Китай), Credit Suisse (Швейцарія), Groupe BPCE (Франція), Groupe Cr dit Agricole (Франція), ING Bank (Нідерланди), Mizuho FG (Японія), Morgan Stanley (США), Royal Bank of Canada (Канада), Santander (Іспанія), Société Générale (Франція), Standard Chartered (Велика Британія), State Street (США), Sumitomo

Mitsui FG (Японія), Toronto Dominion (Канада), UBS (Швейцарія), UniCredit (Італія) [16].

В Україні з 2015 р. Національний банк визначає системно важливі банки і здійснює щорічний перегляд переліку банків, банкрутство або неналежне функціонування яких може призвести до появи системних ризиків. Як правило, до таких банків діють підвищені вимоги з метою забезпечення додаткового запасу їхньої стійкості. І впродовж п'яти років в Україні двічі виникали проблеми з платоспроможністю системно важливих банків (у 2015 р. «Дельта Банк» було визнано неплатоспроможним та відправлено на ліквідацію; у 2016 р. проведено націоналізацію ПАТ «КБ «ПриватБанк»).

Закономірно, що підвищені стійкості фінансових інститутів, що мають велике значення для стабільного функціонування економіки та фінансової системи, забезпечується шляхом посилення регулятивних вимог та інтенсифікації наглядових дій для попередження і своєчасного вирішення проблем у діяльності системно важливих банків, а також підтримки безперервності їхньої діяльності та обмеження витрат державних коштів у разі нежиттєздатності таких установ [6]. Для більш точного відображення значимості системно важливих банків для фінансового сектору в Україні в 2019 р. було переглянуто підходи до визначення системно важливих банків, а методологію оновлено.

Відомо, що в 2020 р. кількість системно важливих банків лишилася незмінною порівняно з 2019 р. і становить 14 установ, водночас замість «Укрсоцбанку», який у 2019 р. приєднався до АТ «Альфа-Банк», до переліку увійшов АТ «А-Банк» (табл. 2) [7; 9].

На нашу думку, перелік системно важливих банків України є вкрай неоднорідним: банки суттєво відрізняються за розмірами активів (наприклад, активи АТ «КБ «ПриватБанк» у десятки разів перевищують активи АТ «А-Банк»), чистого

Таблиця 1

Інституції та критерії визначення системно важливих банків в Україні та в окремих зарубіжних країнах

Країна	Критерії
Україна	Дослідження НБУ відповідно до критеріїв: 1) розмір банку (індикатор: розмір активів банку); 2) ступінь фінансових взаємозв'язків (індикатори: кошти, розміщені в банках-резидентах; кошти, залучені від банків-резидентів; зобов'язання нерезидентів перед банком; зобов'язання банку перед нерезидентами); 3) напрями діяльності (кредити, надані клієнтам, кошти на рахунках клієнтів, операції з використанням емітованих банком електронних платіжних засобів за звітний рік; початкові платежі в системі електронних платежів за звітний рік; гарантовані вклади фізичних осіб) [12].
Європейський Союз	Тестування Радою з фінансової стабільності (The Financial Stability Board) відповідно до критеріїв: розмір банку (size); глобальна діяльність та взаємозв'язки (cross-jurisdiction activity), складність (complexity), ексклюзивність та замінюваність (substitutability).
США	Стресове тестування Федеральною Резервною системою (Federal Reserve) та Управлінням контролера грошового обігу (Office of the Comptroller of Currency)
Японія	Стрес-тестування МВФ
Китай	Стрес-тестування Національного банку

Джерело: складено авторами за [12; 20]

Фінансові показники системно важливих банків України

Банк	Розмір кредитного портфеля, млн грн	Активи, млн грн	Ліквідні кошти, млн грн	Кошти банків, млн грн	Депозити фіз. осіб, млн грн	Чистий прибуток, млн грн	Рейтинг за розміром активів (рейтинг НБУ)
АТ «КБ «ПриватБанк»	61033	314106	28601	201	181013	32609	1
АТ «Державний ощадний банк України»	65168	250487	36724	4237	104813	277	2
АТ «Альфа-банк»	39200	71590	5183	50	36660	1591	3
АБ «Укргазбанк»	38835	119226	11076	3281	27562	1299	4
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	47879	92218	10833	193	26257	4749	5
АТ «Укрексімбанк»	53482	141251	5203	760	25779	1002	6
АТ «ПУМБ»	32886	55403	3734	934	20626	2623	7
АТ «Укрсиббанк»	21371	53776	5904	0	18725	2580	8
АТ «ОТП банк»	25311	44 889	3 145	190	14 564	2 537	9
АТ «Універсал банк»	9743	17796	862	65	10525	533	10
Акціонерний банк «Південний»	13025	26689	2959	1020	9191	303	11
АТ «Таскомбанк»	12354	19203	1136	586	7943	458	12
АТ «КРЕДОБАНК»	11684	19136	1191	1538	6568	538	14
АТ «А-Банк»	4891	6464	231	11	4488	269	16

Джерело: систематизовано авторами за [1; 7; 8; 10]

прибутку (АТ «КБ «ПриватБанк» є лідером за цим показником), банки різні за формою власності тощо. І тут слід погодитися з думкою, що такий стан функціонування банківського сектору віддзеркалює проблеми, що накопичувалися впродовж тривалого періоду, а саме: посилення дисбалансів в економіці, відсутність якісних структурних реформ у всіх секторах економіки, недостатній розвиток банківського сектору порівняно з розвинутими країнами [3, с. 16]. Ці та інші проблеми призводять до зниження ефективності функціонування банківського сектору та негативно впливають на стійкість банківської системи, тобто її гнуч-

кість до впливу зовнішніх чинників і здатність до збереження стійкого стану (гомеостазу) [14, с. 33].

Відповідно до даних Міністерства фінансів України, у 2018–2019 рр. усі чотирнадцять системно важливих банків були фінансово стійкими (табл. 3).

Лідерами рейтингу є такі банки, як АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «Укрсиббанк», АТ «ОТП Банк». Акціонерний банк «Південний», АТ «Універсал банк», АТ «А-Банк» були відповідно на 16-му, 18-му, 21-му місцях у рейтингу стійкості Міністерства фінансів України [10].

Очевидно, що фінансова стійкість системно важливих банків забезпечує здатність банківської

Таблиця 3

Показники фінансової стійкості системно важливих банків України

Банк	Залежність від вкладів фізосіб, %	Прибутковість, %	Ліквідність, %	Достатність капіталу, %	Частка банку на ринку роздрібних депозитів, %	Рейтинг стійкості (рейтинг Мінфіну)
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	33,15	5,54	16,21	14,11	4,75	1
АТ «Укрсиббанк»	39,84	4,85	13,17	12,61	3,39	2
АТ «ОТП банк»	39,24	6,53	8,89	17,32	2,64	4
АБ «Укргазбанк»	24,84	1,29	10,37	6,95	4,99	6
АТ «КБ «ПриватБанк»	69,73	10,94	12,35	17,36	32,76	7
АТ «КРЕДОБАНК»	39,68	3,00	7,80	13,52	1,19	8
АТ «Державний ощадний банк України»	45,32	0,12	18,09	7,66	18,97	9
АТ «ПУМБ»	44,52	4,98	8,59	16,37	3,73	10
АТ «Альфа-банк»	57,83	2,41	8,74	11,45	6,63	11
АТ «Укрексімбанк»	19,62	0,66	6,84	6,98	4,67	12
АТ «Таскомбанк»	47,78	2,48	7,44	13,43	1,44	15
Акціонерний банк «Південний»	38,55	1,17	14,35	10,66	1,66	16
АТ «Універсал банк»	65,40	4,07	5,98	9,57	1,90	18
АТ «А-Банк»	81,16	4,69	4,47	14,46	0,81	21

Джерело: систематизовано авторами за [1; 7; 8; 10]

системи України у цілому зберігати цілісність і виконувати всі функції, незважаючи на ризики та вплив зовнішнього середовища.

Більше того, стійкість банків не лише є необхідною умовою існування банківської системи, а й передбачає гнучкість банків до впливу зовнішніх чинників, означає здатність до самозбереження. І навпаки, нестійкість (нерівно важність) банківської системи є джерелом виникнення та розвитку нових упорядкованих структур, а разом із нелінійністю – джерелом різноманітності та складності функціонування банківської системи [14, с. 42].

До інших здобутків системно важливих банків України можна зарахувати таке:

1. У першому кварталі 2020 р. банківська система була абсолютно ліквідною з достатнім обсягом ресурсів для обслуговування клієнтів і виконання усіх банківських операцій.

2. Серед усіх системно важливих банків найбільше відділень у АТ «Державний ощадний банк України» – 2421 відділення, найменше – у АТ «Універсал банк» – лише 20 відділень.

3. Усі системно важливі банки мають широке коло стейкхолдерів (лідерами є банки з державною участю).

4. Банки активно нарощують клієнтську базу, у тому числі за рахунок збільшення витрат на маркетингові заходи. За підсумками 11 місяців 2019 р. банки витратили на рекламу понад 809 млн. грн., найбільше АТ «Альфа-Банк» і АТ «ПУМБ» – 120 млн. грн і 106 млн. грн відповідно; найбільший приріст рекламних витрат у АТ «Універсалбанк» [9].

5. Усі банки є соціально відповідальними і мають програми корпоративного управління.

Торкаючись питання забезпечення стійкості системно важливих банків України, важливим є врахування нових викликів у їхній діяльності.

На банківський сектор, як і на економіку України, чинять значний вплив карантинні обмеження, суспільно-політичні та зовнішньополітичні події; ваговими залишаються такі ризики, як настання світової фінансово-економічної кризи, зниження цін на сировинних ринках, торговельні конфлікти та обмеження, військовий конфлікт тощо. Фінансові регулятори та банки, реагуючи на ситуацію, вводять антикризові заходи на період карантину, змінюють режими роботи, пропонують кредитні канікули для бізнесу, звільняють фізичних осіб від штрафів за несвоєчасну сплату споживчих кредитів, скасовують обмеження за депозитами, термін яких закінчився, тощо. Водночас національними банками та іншими регулятивними органами вводяться програми підтримки банків, програми рефінансування і програми довгострокової ліквідності.

Нові виклики для банківської системи України, зумовлені фінансовою кризою 2020 р., ставлять нові завдання щодо вдосконалення регулювання

та нагляду за діяльністю системно важливих банків України.

Відповідно до нових правил, додатково до нормативного значення достатності основного капіталу системно важливі банки мають сформувати буфер системної важливості, який почне діяти з 1 січня 2021 р. і залежатиме від значення показника системної важливості банку: буфер системної важливості становитиме 1% для АТ «Райффайзен Банк Аваль», АТ «Альфа Банк», АТ «А-Банк», АТ «ПУМБ», АТ «УкрСиббанк», АТ «Таскомбанк», АТ «Універсал Банк», АТ «ОТП Банк», Акціонерного банку «Південний» та АТ «Кредобанк»; буфер системної важливості становитиме 1,5% для АТ «Укресімбанк», АТ «Державний ощадний банк України» та АБ «Укргазбанк»; буфер системної важливості становитиме 2% для АТ «КБ «ПриватБанк» [9].

Окрім того, системно важливі банки повинні розробити плани відновлення діяльності згідно з вимогами Національного банку з метою стабілізації їхньої роботи в умовах кризи.

А також системні банки мають виконувати посилений норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) – не більше ніж 20% (для банків, що не є системно важливими, його встановлено на рівні 25%). Після втрати статусу системної важливості банк має дотримуватися посиленних вимог протягом ще 12 місяців.

Окрім вищезазначених інструментів регулювання діяльності системно важливих банків на національному рівні, є низка завдань, які необхідно виконати на рівні окремих банківських установ на порозі нової економічної кризи, яка, за оцінками міжнародних організацій та експертів, є «найгіршою економічною кризою» [17], з метою орієнтації не лише на банківські продукти, а й на реальні потреби споживачів, зокрема:

- 1) популяризація безготівкових платежів;
- 2) розроблення та впровадження нових продуктів для окремих груп клієнтів (малий та середній бізнес, соціально вразливі верстви населення);
- 3) автоматизація та впровадження новітніх технічних засобів і передових банківських технологій із просування на ринок банківських продуктів і послуг, а також пошук інструментів, що підвищують привабливість банківських послуг [13];
- 4) проведення заходів із підвищення фінансової грамотності населення;
- 5) сприяння полегшенню доступу малолітнього та неповнолітнього населення до платіжних інструментів;
- 6) розроблення та реалізація стратегій з урахуванням пропозицій центрального банку.

Таким чином, маркетингова політика банків має бути відкоригована відповідно до нових викликів із метою забезпечення їхньої фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності та формування позитивної репутації на ринку банківських послуг.

Висновки з проведеного дослідження.

Забезпечення економіки фінансовими ресурсами значною мірою визначається сталістю розвитку банківської системи, яка є провідним сегментом фінансового ринку будь-якої країни. Незважаючи на те що послуги банків допомагають зробити загальну економіку більш ефективною й у кожній країні є група великих системно важливих банків, усі фінансово-кредитні установи зазнають як позитивного, так і негативного впливу з боку зовнішнього середовища. В Україні нейтралізація ризиків та загроз відбувається завдяки сильним сторонам провідних банків, зокрема: достатньому рівню ліквідності, значній кількості відділень, широкому колу стейкхолдерів, програмі корпоративного управління. Разом із тим системно важливі банки України не мають достатньо інструментів для протистояння як системним, так і новим викликам, щоб повноцінно виконувати свої функції. У 2020 р. такими ризиками будуть пандемія та різке уповільнення економічної активності, скорочення економіки, безробіття тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Банки. URL: <https://minfin.com.ua/ua/company/otp-bank/rating/> (дата звернення: 10.04.2020).
2. Буря В. Системно важливі банки у розвитку економіки України. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 4. С. 114–124.
3. Дрозд І.В. Організаційно-функціональна трансформація банківського сектору економіки України : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08. Київ, 2019. 312 с.
4. Кузнєцова А.Я., Дрозд І.В. Підвищення ефективності організаційно-функціональної трансформації банківського сектору. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2. С. 375–382.
5. Лавренюк В.В. Системно важливі банки та їх вплив на стабільність банківської системи : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08. Київ, 2016. 280 с.
6. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 1(105). С. 186–196.
7. Національний банк оновив перелік системно важливих банків. URL: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-perelik-sistemno-vajlivih-bankiv> (дата звернення: 10.04.2020).
8. Основні показники діяльності банків. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/> (дата звернення: 15.04.2020).
9. Офіційний сайт НБУ. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2020).
10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 15.04.2020).
11. Погореленко Н.П. Стабільність банківської системи: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. 615 с.
12. Про затвердження Положення про порядок визначення системно важливих банків : Постанова Правління НБУ. 25.12.2014 № 863. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0863500-14#n11> (дата звернення: 10.04.2020).

13. Птащенко О.В., Кошарна В.В. Сутність фінансової інклюзії при клієнтоорієнтованому підході на ринку банківських послуг. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 299–304.
  14. Сенищ П.М., Ткачук Н.М. Теоретичні аспекти стійкості банківської системи з позицій системного і синергетичного підходів. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. № 30. С. 36–44.
  15. Стратегія Національного банку. Програма дій 2020. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU_Programa_dij_2020.pdf?v=4 (дата звернення: 15.04.2020).
  16. 2019 list of global systemically important banks (G-SIBs). URL: <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/P221119-1.pdf> (дата звернення: 15.04.2020).
  17. Coronavirus: Worst economic crisis since 1930s depression, IMF says. URL: <https://www.bbc.com/news/business-52236936> (дата звернення: 15.04.2020).
  18. COVID-19 Crisis Poses Threat to Financial Stability. URL: <https://blogs.imf.org/2020/04/14/covid-19-crisis-poses-threat-to-financial-stability/> (дата звернення: 16.04.2020).
  19. Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions. URL: https://www.fsb.org/2011/11/r_111104bb/ (дата звернення: 11.04.2020).
  20. The Basel Committee on Banking Supervision. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm> (дата звернення: 11.04.2020).
- REFERENCES:**
1. Banky. Available at: <https://minfin.tsom.ua/ua/tsompany/otp-bank/rating/> (accessed 10 April 2020). (in Ukrainian)
  2. Bura V. (2017). Systemno vazhlyvi banky u rozvytku ekonomiky Ukrainy. *VISNYK KNTEU*. 2017. № 4. S. 114–124. (in Ukrainian)
  3. Drozd I.V. (2019). Orhanizatsijno-funktsional'na transformatsiia bankivs'koho sektoru ekonomiky Ukrainy : dys. ... kand. ekon. nauk : spec. 08.00.08. K., 2019. 312 s.
  4. Kuznietsova A.Ya., and Drozd I. V. (2019). Pidvyschennia efektyvnosti orhanizatsijno-funktsional'noi transformatsii bankivs'koho sektoru. *Biznes Inform*. № 2. 2019. S. 375–382.
  5. Lavrenjuk V. V. Systemno vazhlyvi banky ta i'h vplyv na stabil'nist' bankivs'koi systemy : dys. ... kand. ekon. nauk : spec. 08.00.08. K., 2016. 280 s.
  6. Naumenkova S.V., and Mischenko V.I. Poniattia systemnoho ryzyku ta pidkhody do vyznachennia systemno znachuschykh bankiv. *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*. 2014. Vyp. 1(105). S. 186–196.
  7. Natsional'nyj bank onoviv perelik systemno vazhlyvykh bankiv. Available at: <https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-onoviv-perelik-sistemno-vajlivih-bankiv> (accessed 10 April 2020). (in Ukrainian)
  8. Osnovni pokaznyky diial'nosti bankiv. URL: <https://indekh.minfin.tsom.ua/ua/banks/stat/> (accessed 15.04.2020).
  9. Ofitsijnyj sajт NBU. Available at: <http://www.bank.gov.ua> (accessed 15 April 2020). (in Ukrainian)
  10. Ofitsijnyj sajт Ministerstva finansiv Ukrainy. Available at: <https://mof.gov.ua/uk> (accessed 15 April 2020). (in Ukrainian)

11. Pohorelenko N.P. (2018). Stabil'nist' bankivs'koi systemy: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia. Kyiv: DVNZ «Universytet bankivs'koi spravy», 2018. 615 s.
12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok vyznachennia systemno vazhlyvykh bankiv. Postanova Pravlinnia NBU. 25.12.2014 №863. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/show/v0863500-14#n11> (accessed 10 April 2020). (in Ukrainian)
13. Ptaschenko O.V., and Kosharna V.V. (2019). Sutnist' finansovoi inkluzii pry kliientoorientovanomu pidkhodi na rynku bankivs'kykh posluh. Biznes Inform. 2019. № 7. S. 299–304.
14. Senysch P. M., and Tkachuk N. M. (2019). Teoretychni aspekty stijkosti bankivs'koi systemy z pozytsij systemnoho i synerhetychnoho pidkhodiv. Finansovokredytna diial'nist': problemy teorii ta praktyky. № 30. 2019. S. 36–44.
15. Stratehiia Natsional'noho banku. Prohrama dij 2020. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/artitsle/Strategy_NBU_Programa_dij_2020.pdf?v=4 (accessed 15 April 2020). (in Ukrainian)
16. 2019 list of global systemically important banks (G-SIBs). Available at: <https://www.fsb.org/vp-tsontent/uploads/P221119-1.pdf> (accessed 11 April 2020). (in Ukrainian)
17. Coronavirus: Worst economic crisis since 1930s depression, IMF says. Available at: <https://www.bbts.tsom/nevs/business-52236936> (accessed 15 April 2020).
18. COVID-19 Crisis Poses Threat to Financial Stability. Available at: <https://blogs.imf.org/2020/04/14/tsovid-19-tsisis-poses-threat-to-finantsial-stability/> (accessed 15 April 2020).
19. Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions. Available at: https://www.fsb.org/2011/11/r_111104bb/ (accessed 15 April 2020)
20. The Basel Committee on Banking Supervision. Available at: <https://www.bis.org/btsbs/indekh.htm> (accessed 15 April 2020).